

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

30. juni 2016
16/04892-1

Kommissionens meddelelser ”Europæiske standarder til det 21. århundrede” (KOM(2016) 358) og ”Gennemførelse af Standardiseringsforordning 1025/2012 i perioden 2013-2015” (KOM(2016) 212)

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen fremsendte den 1. juni 2016 den såkaldte ”Standardiseringspakke”, der indeholder tre meddelelser om udviklingen af europæiske standarder og det europæiske standardiseringssystem. Sammen med meddelelsen om prioriterede it-standarder for det digitale indre marked fra april 2016 (KOM(2016) 176) udgør pakken Kommissionens sammenhængende vision for et enkelt og effektivt standardiseringssystem.

Meddelelsen om ”Europæiske standarder til det 21. århundrede” (KOM(2016) 358) sætter rammen for en modernisering af det europæiske standardiseringssystem og den måde standarder udvikles på i Europa. I meddelelsen lanceres Det Fælles initiativ, som skal skabe et bedre samarbejde mellem de forskellige aktører i det europæiske standardiseringssystem. Initiativet blev annonceret i Kommissionens strategi for det indre marked fra oktober 2015 (KOM (2015) 550). Desuden foreslår Kommissionen, at der iværksættes en årlig interinstitutionel dialog mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen om gennemførelsen af EU’s standardiseringspolitik.

Den anden meddelelse om ”Gennemførelse af Standardiseringsforordning 1025/2012 i perioden 2013-2015” KOM (2016) 212 er en rapportering, der er fastlagt i standardiseringsforordningen. Kommissionen har ikke identificeret større problemer i forbindelse med gennemførelsen af standardiseringsforordningen, men har identificeret områder, hvor der kan ske forbedringer. Kommissionen vurderer derfor ikke, at der er behov for at revidere forordningen, men at der kan tages initiativer af ikke-juridisk karakter, for at forbedre det europæiske standardiseringssystem yderligere, herunder det Fælles initiativ om standardisering.

Den tredje meddelelse ”Det årlige EU-arbejdsprogram for europæisk standardisering for 2017” KOM (2016) 357 beskrives i et særskilt grund- og nærhedsnotat.

Meddelelserne har ikke i sig selv samfundsøkonomiske, statsfinansielle eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

2. Baggrund

Kommissionen fremsendte den 1. juni 2016 meddelelserne ”Europæiske standarder til det 21. århundrede” KOM (2016) 358 og ”Gennemførelse af Standardiseringsforordning 1025/2012 i perioden 2013-2015” KOM (2016) 212. Meddelelserne er en del af den såkaldte Standardiseringspakke, som indgår i Kommissionens opfølgning på sin strategi for Det indre marked ”Opgradering af det indre marked: flere muligheder for borgerne og virksomhederne” (KOM (2015) 550).

I standardiseringspakken indgår endvidere ”Det årlige EU-arbejdsprogram for europæisk standardisering for 2017” (KOM(2016) 357, som beskrives i særskilt grund- og nærhedsnotat, samt et arbejdsdokument fra Kommissionen om servicestandarder.

Meddelelserne bygger videre på standardiseringsforordningen fra 2012.

3. Formål og indhold

Europæiske standarder til det 21. århundrede

Meddelelsen sætter rammen for en modernisering af det europæiske standardiseringssystem og den måde standarder udvikles på i Europa. I meddelelsen lanceres Det Fælles initiativ, som skal skabe et bedre samarbejde mellem de forskellige aktører i det europæiske standardiseringssystem, med det formål at understøtte Kommissionens prioriteter og bidrage til jobs og vækst i EU.

Det Fælles initiativ om standardisering er et offentligt-privat partnerskab mellem partnere i det europæiske standardiseringssystem, herunder europæiske og nationale standardiseringsorganisationer, branche- og industriorganisationer, organisationer der repræsenterer SMV-, forbruger-, arbejdstager- og miljøinteresser, EFTA, medlemsstater og Kommissionen.

Partnerskabet har udarbejdet en fælles vision for at modernisere, prioritere og strømline udarbejdelsen af europæiske standarder. Der skal skabes et nyt momentum så industriens, forbrugernes og andre interessenters behov afspejles effektivt i europæiske standarder. Det skal sikre, at Europa også

fremover forbliver et globalt udviklingscenter for standardisering. Visionen skal realiseres gennem en række initiativer frem mod udgangen af 2019.

Det fælles initiativ omfatter 15 initiativer fordelt på følgende tre områder:

1. Viden-spredning, uddannelse og forståelse af det europæiske standardiseringssystem
2. Koordinering, samarbejde, transparens og inklusion
3. Konkurrenceevne og den internationale dimension

Et velfungerende standardiseringssystem bidrager til at øge konkurrenceevnen og nationale studier viser, at standarder har en positiv effekt på økonomisk vækst og konkurrenceevne. Studier i Frankrig, Tyskland og UK viser fx, at standarder bidrager til væksten i BNP med henholdsvis 0,8 pct. (Frankrig), 0,3 pct. (UK) og 0,9 pct. (Tyskland). Studierne angiver også, at standarder bidrager til kvalitet i produkter og tjenesteydelser.

Standarder er også med til at åbne markeder både i EU og globalt og understøtter dermed europæisk eksport og handel. Europæiske standardiseringsorganisationer som CEN/CENELEC og ETSI samarbejder derfor med ISO og IEC for at udarbejder standarder, der kan anvendes globalt.

Europæiske standarder er frivillige, markedsdrevne og besluttet gennem europæiske standardiseringsorganisationer. De erstatter modstridende nationale standarder i alle 28 medlemsstater og gør dermed livet lettere for virksomhederne, særligt SMV'er. Standarderne opdateres jævnligt for at omfatte og formidle ny viden og teknologi. Der findes pt. 20.000 standarder på produktområdet og 35.000 standarder på det elektrotekniske område.

Harmoniserede europæiske standarder er en særlig slags standarder, som udvikles på opdrag af Kommissionen, gennem såkaldte mandater, for at understøtte harmoniseret lovgivning. Virksomhederne kan vælge at bruge en harmoniseret standard og kan derefter regne med, at deres produkter overholder en given lovgivning. Det giver virksomhederne mulighed for direkte at sælge deres produkter eller tjenesteydelser på hele det indre marked med næsten 500 millioner forbrugere uden yderligere tilpasning. Der findes pt. 4000 harmoniserede standarder på produktområdet og næsten 500 harmoniserede standarder på det elektrotekniske område.

Forventede resultater af Det fælles initiativ for standardisering

Parterne bag det Fælles initiativ for standardisering vil gøre udviklingen af standarder hurtigere. I 2009 var den gennemsnitlige udviklingstid for en europæisk standard 60 måneder, i 2013 var den 36 måneder. Der skal bruges nye metoder til at halvere produktionstiden frem mod 2020 med respekt for inklusion og kvalitet i standarderne. Standarder til tiden handler også

om en tidlig inddragelse af forskningsresultater, og der skal udvikles nye metoder til samarbejde bl.a. i forhold til forsknings- og udviklingsprogrammer som Horizon 2020.

Viden-spredning, uddannelse og forståelse af det europæiske standardiseringsystem

Det fælles initiativ for standardisering skal sprede viden og uddannelse i, hvordan man kan bruge standarder til at fremme konkurrenceevnen, herunder også i europæisk og national offentlig regulering og offentligt indkøb.

Koordinering, samarbejde, transparens og inklusion

Initiativet skal også skabe et bedre overblik over, hvilke aktiviteter der er sat i gang og føre til en bedre prioritering af indsatserne. Kommissionen vil få lettere ved at følge med i de forslag til harmoniserede standarder, der er udviklet i standardiseringsorganisationerne, men endnu ikke sat i kraft af Kommissionen.

Konkurrenceevne og den internationale dimension

Initiativet sætter også fokus på at skabe sammenhæng mellem europæisk og international standardisering og på at udbrede det globale kendskab til den europæiske reguleringsmodel, hvor lovgivning understøttes af standarder.

Initiativet refererer til Kommissionens meddelelse fra april 2016 om prioriterede standarder og understreger, at der i europæisk sammenhæng foretrækkes åbne og tværgående øko-systemer til udvikling af standarder, frem for eksklusive (proprietære) eller rent nationale tilgange og standarder, der begrænser mulighederne for at systemer kan fungere sammen (interoperabilitet).

Med initiativet sættes også fokus på udviklingen af servicestandarder, og Kommissionen har i forbindelse med standardiseringspakken offentliggjort et arbejdsrapport med en første analyse af behovene for udvikling af servicestandarder.

Endelig sættes der tre pilotprojekter i gang, som skal skabe klarhed over brugen af standarder i byggesektoren, skabe øget kendskab til brug af standarder i offentligt indkøb, samt forbedre mulighederne for at europæiske SMV'er og repræsentanter for sociale og samfundsmæssige interesser kan deltage i udviklingen af internationale standarder.

Gennemførelse af Standardiseringsforordning 1025/2012 i perioden 2013-2015

Rapporten evaluerer standardiseringsforordningens gennemførelse i perioden 2013-15.

Standardiseringsforordningen indførte, at de europæiske og nationale standardiseringsorganisationer skulle offentliggøre deres arbejdsprogrammer på deres hjemmesider. Det er sket og har som forventet ført til en større grad af transparens, selvom der fortsat er plads til forbedring.

Relevante interessenters muligheder for at deltage i standardisering er blevet forbedret, men kan styrkes yderligere. Det kan stadig være svært for SMV'er både at påvirke og anvende standarder. De såkaldte Annex III organisationer, der repræsenterer forbruger-, arbejder-, SMV- og miljøinteresser, og som fik en styrket position med standardiseringsforordningen, møder begrænsninger både på europæisk og internationalt niveau. Det er især SMV-interesserne, som gør sig gældende, mens de andre tre gruppers involvering er mere begrænset. I perioden 2013-2014 har fire organisationer modtaget europæisk finansiering med henblik på at repræsentere disse interesser. De nationale standardiseringsorganisationer rapporterer om øget deltagelse på nationalt niveau af de fire nævnte samfundsinteresser i løbet af perioden.

Produktionstiden for europæiske standarder er blevet reduceret markant i perioden, primært på grund af industriens behov. Nye tiltag, i forhold til partnerskabsaftaler og operationelle tilskud på den ene side og tidlig involvering af interessenterne på den anden side, vil formentlig yderligere forkorte produktionstiden.

EU bidrager til europæisk standardisering med mellem 20 og 25 mio. Euro om året. Tilskuddet til de europæiske standardiseringsorganisationer ligger på 35-40 pct. af deres indkomst og 75-100 pct. af indkomsten for de organisationer, der repræsenterer de samfundsmæssige interessenter (Annex III organisationerne). Ekspertter deltager endvidere i at udforme europæiske standarder gennem arbejdet i de europæiske standardiseringsorganisationer for en estimeret værdi af 1000 mio. Euro hvert år (inklusive arbejdstimer, rejseomkostninger m.m.).

For så vidt angår de administrative byrder i forbindelse med den europæiske finansiering vurderes den af Annex III organisationerne at være steget på grund af forordningen, mens Kommissionen ikke mener, at dette understøttes af data. I forbindelse med den årlige bevilling til Annex III organisationer vurderes det dog som et problem, at der skabes unødigt usikkerhed om finansieringen, idet finansieringen er etårig. Kommissionen vil se på, hvordan man evt. kan reducere de administrative byrder.

IKT interessentplatformen, som blev indført med standardiseringsforordningen, vurderes at have skabt øget transparens i forhold til it-standardisering. Der er allerede blevet vedtaget en række tekniske specifikationer til brug for offentligt indkøb.

Bidraget fra det europæiske standardiseringssystem til EU's konkurrenceevne er blevet bekræftet i tidligere studier og gennem nationale studier i fx Frankrig, Tyskland og Storbritannien. Der er dog på nuværende tidspunkt ikke tilstrækkelige data til at beskrive effekten af forordningen. Hver af de eksisterende europæiske standarder erstatter potentielt 33 forskellige nationale standarder og det europæiske standardiseringssystem bidrager således væsentligt til et velfungerende indre marked.

Konklusion

Europæiske standarder til det 21. århundrede

Med Standardiseringspakken, meddelelsen i april 2016 om it-standarder og det Fælles initiativ om standardisering, har Kommissionen udarbejdet en sammenhængende vision for det europæiske standardiseringssystem, der skal modernisere den måde standarder produceres på i Europa. Der skal skabes et nyt momentum så industriens, forbrugernes og andre interessenters behov afspejles effektivt i europæiske standarder. Det skal sikre, at Europa også fremover forbliver et globalt udviklingscenter for standardisering.

Kommissionen vil nedsætte en styregruppe med Kommissionen som formand, der skal følge indsatsernes fremdrift og identificere nye indsatser, hvor det er relevant. Styregruppen er en uformel gruppe, som ikke har indflydelse på Standardiseringsforordningen eller på Kommissionens prærogativer. Indsatserne i det Fælles initiativ om standardisering skal gennemføres frem til udgangen af 2019.

Kommissionen vil endvidere skabe mere sammenhæng mellem EU's standardiseringsinstrumenter, som omfatter Det årlige EU-arbejdsprogram for standardisering, IT køreplanen, Standardiseringskomiteen og IKT interessentplatformen.

I forbindelse med udarbejdelsen af Det årlige EU-arbejdsprogram for standardisering skal der hvert forår sikres en grundig dialog med Europa-Parlamentet, Det europæisk økonomiske og sociale udvalg og Det europæiske Regionsudvalg om fremdriften i europæisk standardisering med udgangspunkt i en årlig rapport fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet.

Kommissionen vil endvidere, som efterspurgt af Rådet i rådskonklusionerne fra marts 2015, udarbejde en analyse af de økonomiske effekter af

standardisering på EU plan, som supplement til eksisterende nationale studier.

Gennemførelse af Standardiseringsforordning 1025/2012 i perioden 2013-2015

Standardiseringsforordningen har bidraget til øget transparens og inklusion i det europæiske standardiseringssystem, forøget systemets effekt i forhold til det indre marked og revideret reglerne for EU's støtte til de europæiske standardiseringsorganisationer og Annex III organisationerne.

Kommissionen har ikke identificeret større problemer i gennemførelsen af standardiseringsforordningen, men der er blevet identificeret områder, hvor der stadig kan gennemføres forbedringer. Kommissionen vurderer derfor ikke, at der er behov for at revidere den gældende standardiseringsforordning. Der skal rapporteres om forordningens gennemførelse til Rådet og Europa-Parlamentet igen om fem år. Kommissionen mener derimod, at der kan tages initiativer af ikke-juridisk karakter for at forbedre det europæiske standardiseringssystem yderligere, herunder det Fælles Initiativ om standardisering.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om meddelelsen.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelserne har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelserne har ikke i sig selv samfundsøkonomiske eller statsfinansielle konsekvenser. Det forventes, at de initiativer, der er angivet i meddelelserne, samlet set vil få positive samfundsøkonomiske konsekvenser afledt af en forbedret konkurrenceevne. Det er muligt, at arbejdsprogrammet følges op af konkrete retsakter eller initiativer, der vil kunne medføre statsfinansielle konsekvenser. Disse kan ikke vurderes på nuværende tidspunkt.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelserne har ikke i sig selv konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Kommissionens meddelelse er sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål den 2. juni med frist for bidrag den 16. juni 2016. I den forbindelse er følgende bemærkninger modtaget:

DI bakker op om Kommissionens prioritering af standardiseringsområdet. Eksistensen af standarder øger konkurrenceevnen og har stor betydning for global samhandel, så det er vigtigt at der etableres en platform, hvor der målrettet arbejdes med at modernisere og prioritere den måde standardiseringsarbejdet i Europa fungerer på. Standarder har en afgørende rolle i forbindelse med eller i stedet for lovgivning og indgår som et væsentligt element i eksisterende og kommende handelsaftaler.

DI understreger vigtigheden af, at alle relevante interessenter bidrager til at udvikle rammerne for standardiseringsarbejdet, og at danske myndigheder er engagerede i standardiseringsarbejdet både på nationalt, europæisk og internationalt plan.

DI bakker op om Kommissionens ”Joint Initiative for Standardisation”, som beskriver rammerne for en frivillig fælles fremadrettet indsats på tværs af interessenter. DI finder det væsentligt at Danmark fortsætter sit engagement i initiativet og gerne bidrager aktivt til at konkrete aktiviteter kan gennemføres. DI har særlig interesse i indsatsen 6 ”Improve the exchange of information and dialogue with industry through a Standards Market Relevance Roundtable (SMARRT)”. Industrien bør, i lighed med Annex III organisationerne, have mulighed for at være i direkte dialog med Kommissionen om standardiseringspolitiske prioriteringer, i særdeleshed spørgsmål om markedsrelevans.

I det omfang standarder indgår i konkret lovgivning finder DI det vigtigt, at også industrien har adgang til viden om Kommissionens planer for udvikling af standarder og har mulighed for at kommentere på dem inden et egentligt forslag til arbejdsprogram udarbejdes.

DI er enig i, at der kan ligge et stort potentiale i at udarbejde standarder inden for hhv. it og tjenesteydelser. Man skal dog sikre sig at, at standarderne efterspørges og er baserede på markedets behov på en case by case basis og efter grundig høring hos relevante interessenter. Det skal analyseres om fordelene ved at udvikle standarden er tilstrækkelig store til at berettige udviklingsomkostningerne.

DI mener, at Kommissionen bør være særlig påpasselig med at implementere en top-down tilgang til udviklingen af standarder, når det gælder tjenesteydelser, da ydelserne i større udstrækning end varer afhænger af forhold, der kan være svære at standardisere, som fx interaktion mellem mennesker, kundernes oplevelser m.m. Standarder for tjenesteydelser kan dog være brugbare, hvis de medvirker til at øge kvaliteten af produkterne og den leverede service ved at være guidelines, som virksomhederne kan arbejde efter. Hvis ovenstående principper bliver fulgt, er der interesse fra virksomhederne til at bidrage til udviklingen af europæiske standarder for tjenesteydelser.

DI finder det positivt, at Kommissionen fremover vil monitorere udviklingen af service standarder, for at undgå konflikter mellem forskellige standarder.

I forhold til it-området, finder DI at det er afgørende, at der fra dansk side er særligt fokus på udvikling og udbredelse af internationale standarder med henblik på at styrke nye markeds- og eksportmuligheder for danske virksomheder. Traditionelt holder danske it-virksomheder en stærk førerposition, fx indenfor greentech, forvaltningsløsninger, sundhedsteknologi og skole-it, som i langt højere grad kan sættes i spil i form af øget eksport af løsninger til andre lande.

DI er ikke i tvivl om, at jo mere Danmark kan påvirke den internationale standardiseringsdagsorden, des mere vil danske virksomheder og forbrugere generelt opleve større sammenhæng og dermed tryghed, når de agerer på tværs af landene i det digitale marked.

Givet standarders betydning for det indre marked, finder DI det naturligt, at arbejdet omkring standardisering også indgår i den inter-institutionelle dialog mellem EU-institutionerne, ligesom DI finder det naturligt at afdække de økonomiske konsekvenser af standardisering på europæisk niveau.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke oplysninger om andre landes holdninger til meddelelsen.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Europæiske standarder til det 21. århundrede

Regeringen hilser Kommissionens meddelelser velkomne og støtter visionen og indsatserne i det Fælles initiativ for standardisering.

Udviklingen af relevante standarder til tiden koordineret med udviklingen af globale standarder kan sikre markedsadgang og øget eksport til såvel EU's øvrige medlemsstater, som globalt.

Regeringen imødekommer, at der arbejdes fokuseret med indsatserne under de tre områder 1) Viden-spredning, uddannelse og forståelse af det europæiske standardiseringssystem 2) Koordinering, samarbejde, transparens og inklusion 3) Konkurrenceevne og den internationale dimension.

Regeringen støtter endvidere, at der nedsættes en styregruppe, der skal følge indsatsernes fremdrift og identificere nye indsatser, hvor det er relevant. Der skal fra dansk side arbejdes for at fremme et velfungerende indre marked gennem anvendelse af standarder i forbindelse med regulering og offentlige indkøb, samt for at industrien får mulighed for at være i direkte dialog med Kommissionen om standardiseringspolitiske prioriteringer, i særdeleshed spørgsmål om markedsrelevans.

Regeringen ønsker endvidere, at der fra dansk side arbejdes aktivt for, at indsatsen om byggevarer under det Fælles initiativ for standardisering omfatter en modernisering af rammerne og processerne omkring mandater for nye standarder om byggevarer, herunder at der sikres gennemsigtighed i processerne, brugbare og forståelige standarder og hurtigere og mindre komplicerede beslutningsprocesser.

Danmark ønsker, at ovennævnte forhold indgår i det kommende arbejde med præciseringen af standardiseringspagten, REFIT-plattformen og det opfølgende arbejde på Kommissionens fitnesscheck. Danmark vil deltage aktivt i dette arbejde med henblik på at fremføre disse synspunkter. Herunder deltagelse i det konkrete pilotprojekt, der er foreslået i Kommissionens meddelelse.

Gennemførelse af Standardiseringsforordning 1025/2012 i perioden 2013-2015

Regeringen er enig med Kommissionen i, at Standardiseringsforordningen har bidraget til øget transparens og inklusion i det europæiske standardiseringssystem, og at den har forøget systemets effekt i forhold til det indre marked.

Regeringen er endvidere enig med Kommissionen i, at der ikke er behov for at revidere den gældende standardiseringsforordning, men at der kan tages initiativer af ikke-juridisk karakter for at forbedre det europæiske standardiseringssystem yderligere, herunder det Fælles Initiativ om standardisering.

Regeringen noterer sig at Kommissionen skal rapportere om forordningens gennemførelse til Rådet og Europa-Parlamentet igen om fem år.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.